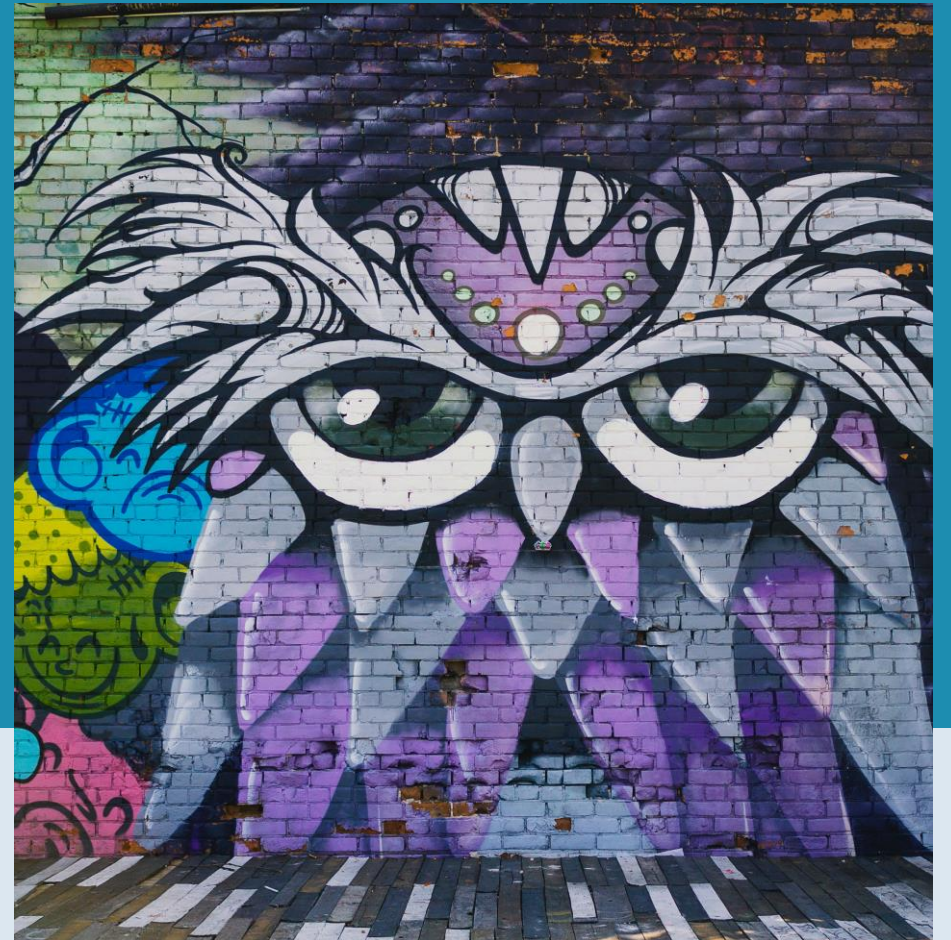

Materiaal voor de filosofie- leraar

Prof. dr. Griet Galle, 29/01/2022

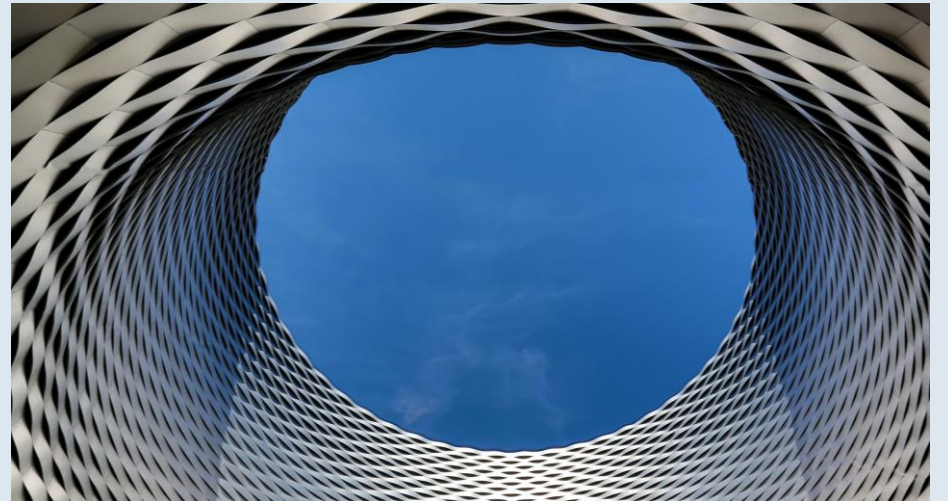

Overzicht: Wat vind je in deze ppt?

Filosofie = φ

- Verenigingen voor φ onderwijs
- Video's voor leraars φ tweede graad
- Schoolboeken φ secundair onderwijs
- Lesmateriaal en lesideeën
- Vakdidactiek φ
- Inhoudelijke kennis over φ

Verenigingen voor ϕ onderwijs

Verenigingen voor ϕ onderwijs

- **VEFO** = Vlaams Netwerk voor Eigentijds filosofieonderwijs
 - www.filosofieonderwijs.be
 - nieuws
 - lesmateriaal, lesvoorbereidingen, interessante websites, ...
 - professionaliseringsaanbod
 - achtergrondliteratuur
 - Facebook en Facebookgroep voor leraars ϕ
 - nieuwsbrief → inschrijven via website
 - intervisies ϕ leraren
 - lidmaatschap: € 10/jaar

Verenigingen voor ϕ onderwijs

- **VFVO** = vereniging van ϕ docenten in het voortgezet onderwijs [= Nederlandse secundair onderwijs]

<https://vfvo.nl/>

met o.a. lesmateriaal en een tijdschrift voor ϕ onderwijs

- **Association internationale des professeurs de philosophie:**

<http://aipph.eu/index.php#>

-

Video's voor leraars ϕ tweede graad

Hoger Instituut voor Wijsbegeerte

ONDER WIJSGEREN

Video's voor leraars die in de tweede graad van het middelbaar filosofie zullen geven, met uitleg over de filosofische begrippen, visies en thema's van de eindtermen en leerplannen en over didactiek van de filosofie.

[VIDEO'S](#)

Simon Truwart: Waarheid en leugen

Watch on **YouTube**

WAARHEID EN LEUGEN

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding: wat betekent 'post-truth'?	Slides 1-5	00:00
Post-truth als maatschappelijk fenomeen	Slides 6-7	15:45
Post-truth als maatschappelijk probleem	Slide 8	30:38
Hoe post-truth bestrijden?	Slides 9-12	37:47

Slides

- Simon Truwart, 'Waarheid in tijden van Corona' (16 juni 2020), online openstuk [video](#).
- Simon Truwart, 'De vele gezichten van de waarheid: Een balans van vier jaar strijd tegen "post-truth"', 14 november 2020, online openstuk [link](#).

Sylvia Wemmackers: Filosofie en wetenschap

Watch on **YouTube**

FILOSOFIE EN WETENSCHAP

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding: samenhang wetenschappen en filosofie	Slides 1-12	00:00
Hoe komt wetenschappelijke kennis tot stand?	Slides 13-21	20:24
Didactische tips rond wetenschapsfilosofie	Slides 22-30	41:34

Slides

- Sylvia Wemmackers, *Wetenschap* (Leuven: LamooCampus, 2021)

Pieter Adriaens: Ziekte en gezondheid

Watch on **YouTube**

ZIEKTE EN GEZONDHEID

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding	Slides 1-4	00:00
Normativisme	Slides 5-8	08:35
Naturalisme en hybridisme	Slides 9-16	20:03
Pluralisme	Slides 17-18	44:02
Eliminativisme	Slides 19-21	54:05
Besluit	Slide 22	58:30

Slides

- Pieter Adriaens & Andrew De Block, *Denken over Lichamen: Wijbegeerte voor Biomedische Wetenschappers* (Kalmthout: Pelckmans Pro, 2018)

Benjamin De Meel - Plichtethiek

Watch on **YouTube**

PLICHTETHIEK

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding: wat is plichtethiek?	Slides 1-3	00:00
Kantiaanse plichtethiek	Slides 4-14	04:38
Hedendaagse plichtethiek	Slides 15-16	40:10
Kritieken op de plichtethiek	Slides 17-22	47:12

Slides

- Martin van Hees, Thomas Nys en Ingrid Robeyns (red.), *Bovisboek Ethiek* (Amsterdam: Boom, 2014).
- Arnet van Melle, Peter van Ziffout (red.), *Woorden & daden: Een inleiding in de ethiek* (Amsterdam: Boom, 2012).

Kristien Hens - Dieren in de Westerse filosofie

Watch on **YouTube**

DIEREN IN DE WESTERSE FILOSOFIE

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding	Slides 1-3	00:00
Dieren in de Westerse filosofie	Slides 4-12	02:32
Dierenethiek: utilitarisme	Slides 13-17	13:32
Dierenethiek: deontologie	Slides 18-21	22:18
Dierenethiek: het sociaal contract en het probleem van voortoverlap	Slides 22-25	27:57
Dierenethiek: huisdieren	Slides 26-29	40:00

Slides

- Ulrich Melle, 'Het recht op dieren of dierenrechten? Het moeilijke debat over dierenethiek', *Tijdschrift voor filosofie*, 62.3 (2000), pp. 495-520

Lode Lauwaert - Technologische maakbaarheid.mp4

Watch on **YouTube**

TECHNOLOGISCHE MAAKBAARHEID

HOOFDSTUK	SLIDES	START
Inleiding: wat is technologische maakbaarheid?	Slides 1-10	00:00
Goede argumenten leggen technologische maakbaarheid?	Slides 11-28	13:22
Juste warmtes in het debat?	Slides 29-35	44:10
Conclusie	Slides 36-37	54:32

Slides

- Lode Lauwaert, *Wij, robots. Een filosofische blik op technologie en artificiële intelligentie* (Leuven: LamooCampus, 2021).

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- 'Onder wijsgeren': <https://hiw.kuleuven.be/onderwijsgeren>
- over de ϕ e begrippen, visies en thema's van de eindtermen en leerplannen van de tweede graad en over didactiek van de ϕ
- doelstelling: nascholing leraars
- lessen door postdocs en professoren van het HIW
- ca. 20 video's van 40 min. à 1 uur
- slides bij video's en literatuurtip ook beschikbaar

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- **Wat is filosofie?** – Willem Styfhals

- **Wat is de mens? Wijsgerige antropologie**

- Geest en lichaam, monisme en dualisme – Hanna Vandenbussche
- Ziekte en gezondheid – Pieter Adriaens
- Natuur en cultuur, nature/nurture – Andreas De Block

Kants vragen vandaag

- Hoe is onze samenleving georganiseerd?
Vraag naar democratie en kapitalisme
Karl Marx
- Heeft ons bestaan betekenis?
Vraag van het existentialisme en nihilisme
Jean-Paul Sartre en Friedrich Nietzsche
- Wat is de mens?
Vraag naar Gender
Judith Butler

Hoger Instituut voor Wijsbegeerte KU LEUVEN

The screenshot shows a slide with a list of questions and a small portrait of a woman on the right. To the right of the slide is a video frame showing a man speaking.

Plato over het lichaam: bedrieglijke zintuigen en foute meningen

De echte realiteit - Het Licht van de Zon

vuurschijn
voorwerp
schaduw
gevangene

10 Hoger Instituut voor Wijsbegeerte KU LEUVEN

The screenshot shows a slide with a diagram of Plato's Allegory of the Cave. To the right of the slide is a video frame showing a woman speaking.

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- **Wat kunnen we kennen? Zijnsleer, kenleer, wetenschaps ϕ , argumentatieleer**
 - Empirisme en rationalisme – Henny Blomme
 - Waarheid en leugen, fake news, ... – Simon Truwant
 - Wetenschaps ϕ – Sylvia Wenmackers
 - Logica en argumentatieleer – Lorenz Demey

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- **Wat moeten we doen? Moraal ϕ / ethiek**

- Moraalfilosofie: begrippen – Benjamin De Mesel
- Plichtethiek – Benjamin De Mesel
- Gevolgenethiek – Benjamin De Mesel
- Geluk – Gerd Van Riel

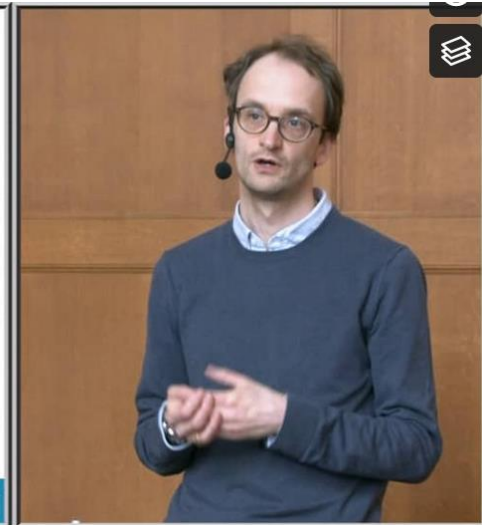
Moraal en ethiek

- 'De moraal': geheel van gebruiken, waarden en normen verbonden met het goede leven en het juiste handelen
- 'De ethiek':
 - 1) = 'de moraal'
 - 2) systematisch-kritische reflectie over moraal (moraalfilosofie)

4

Hoger Instituut voor Wijsbegeerte

KU LEUVEN

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- **Wat mogen we hopen? Metafysica, politieke ϕ , ...**
 - Geluk – Gerd Van Riel
 - Politieke ϕ – Helder De Schutter
 - Milieu ϕ – Matthias Lievens

Video's voor leraars φ tweede graad

- **Verschillende eindtermen / thema's verbonden met leerplandoelen**
 - Dieren in de westerse filosofie – Kristien Hens
 - Technologische maakbaarheid – Lode Lauwaert

Post-humanisme: Donna Haraway

Dualistische kijk op waarde van respectievelijk natuur (+) versus cultuur (-)

- Ook bij dierenrechtentheoretici en deep ecology!

Cf bepaalde kijk op technologie

- Technologie als vervreemding (Heidegger)
- Progressieve omvorming van natuur tot cultuur (Marx)

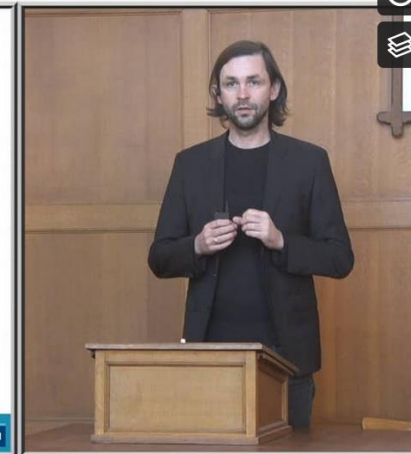
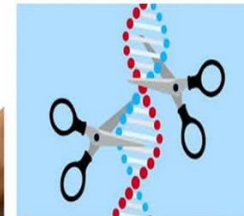
→ Dieren behoren tot de 'natuur'

→ Gezelschapsdieren en nutsdieren: verdacht, want niet puur.

→ Scheiding of 'terug naar de natuur'

Technologische maakbaarheid

Video's voor leraars ϕ tweede graad

- **Vakdidactiek ϕ**

- Inzichten in de vakdidactiek – Griet Galle
- Werkvormen voor het ϕ onderwijs – Griet Galle

Werk met de ϕ e preconcepten van de IIn

- niet-gearticuleerde antwoorden (voorstellingen & overtuigingen) op ϕ e vragen
 - vb. ethiek: is-ought
 - kenleer: naïef realisme
- achterhaal deze ϕ e preconcepten
 - vb. via bespreking van casussen of gedachte-experimenten

Original: McGeddon, Vector: Zapyon, Wikimedia Commons

KU LEUVEN

Andere video's en permanente vorming HIW

- Junior College Filosofie: lessen ϕ voor leerlingen zesde secundair – ook online lessen
- Open Online courses HIW (Ned. en Eng.)
<https://hiw.kuleuven.be/nl/studeren/toekomstigestudenten/video/index.html>
- Website permanente vorming voor leraars ϕ :
<https://hiw.kuleuven.be/nl/studeren/opleiding-en-permanente-vorming-voor-leraren-filosofie/permanente-vorming>
→ met o.a. slides over evaluatie in het ϕ onderwijs

OPLEIDING EN PERMANENTE VORMING VOOR LERAREN FILOSOFIE

ONDER WIJSGEREN

Video's voor leraars die in de tweede graad van het middelbaar filosofie zullen geven, met uitleg over de filosofische begrippen, visies en thema's van de eindtermen en leerplannen en over didactiek van de filosofie.

VIDEO'S

JUNIOR COLLEGE FILOSOFIE

Modules om met je leerlingen van het vijfde of zesde middelbaar te filosoferen over de thema's vrijheid, waarheid, geluk, wetenschap en technologie, met lesmateriaal, colleges in Leuven en video's.

WEBSITE

LESSENREEKSEN

Hier vind je binnenkort enkele lessenreeksen voor filosofie in de tweede graad, gemaakt door studenten.

WEBPAGINA

LERARENOPLEIDING

Via de Educatieve master maatschappijwetenschappen word je leraar filosofie.

WEBSITE

STUDIEDAGEN

Hier vind je het overzicht van toekomstige en afgelopen studiedagen over filosofieonderwijs

OVERZICHT

VEFO

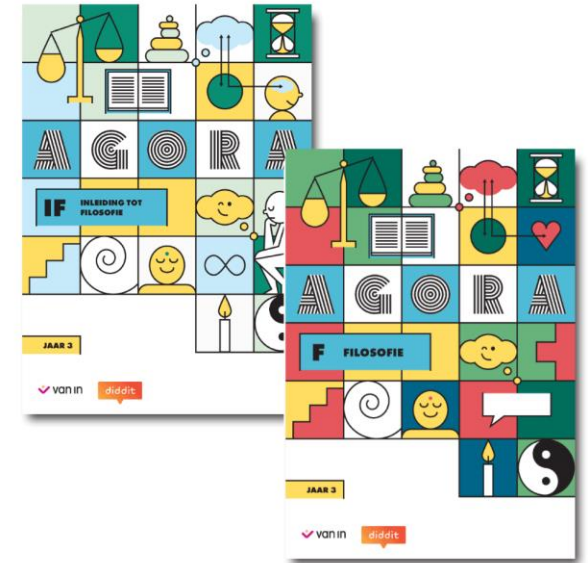
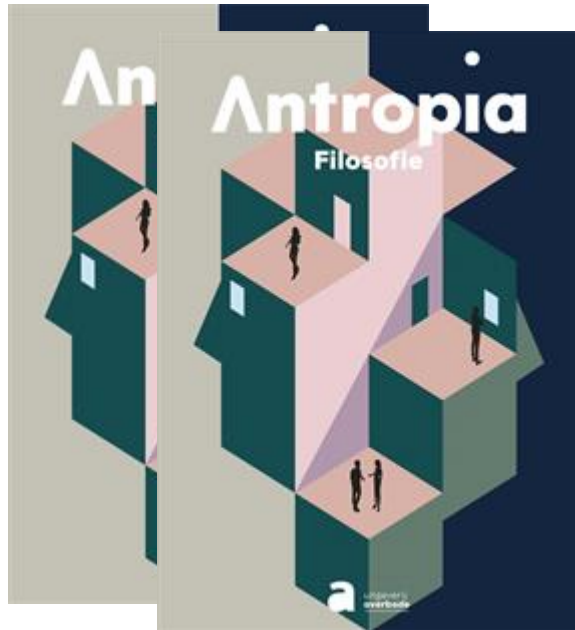
Het HIW ondersteunt VEFO, het Vlaams Netwerk voor Eigentijds Filosofieonderwijs. Op de website van VEFO vind je nieuws over filosofieonderwijs, lesmateriaal, professionaliseringsinitiatieven en achtergrondliteratuur.

WEBSITE

Schoolboeken φ secundair onderwijs

Vlaamse schoolboeken φ tweede graad 2020-21

	Averbode	Pelckmans	Van In
HW	Antropia: Filosofie (HW)	Filosofie	Agora: Filosofie
MWW	Antropia: Filosofie (MWW)	Filosofie concreet	Agora: Inleiding tot filosofie
	3 ^e jaar	2 ^e graad	3 ^e jaar

Gebaseerd op zowel de eindtermen als de leerplannen Katholiek Onderwijs Vlaanderen

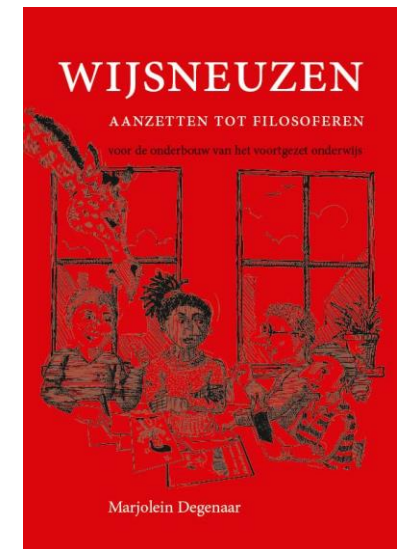
Andere Vlaamse schoolboeken ϕ

- De Swaef, Goedele, en Kristof Van Rossem, red. *Wat had je gedacht? Leidraad voor filosoferen met jongeren*. Mechelen: Plantyn, 2008.
= voor het ϕ eren in de klas in \neq vakken
- Roelands, Koenraad, en Diederik Vandendriessche, red. *Sofia, mijn lief: Een verkenning in de filosofie*. Mechelen: Plantyn, 2008. + lerarenhandleiding
= voor het vak ϕ in de derde graad

Nederlands schoolboeken, eerste tot derde jaar

- **3^e jaar:** Vink Ton. *Wegen naar Wijsheid: Een volledige methode filosofie en levensbeschouwing.* Deel **3b, Filosofische disciplines.** Leerboek, werkboek en docentenboek. Budel: Damon, 2012.
- **1^e, 2^e en 3^e jaar:** Degenaar, Marjolein, en Denn Reinds. *Wijsneuzen: Aanzetten tot filosoferen; voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs.* Leiden: Primavera Educatief, 2008.

Nederlandse schoolboeken, 4^e en 5^e jaar

- Meester, Frank, Maarten Meester en Natascha Kienstra, red. *Durf te denken!* Amsterdam: Boom, 2020.

- wijsgerige antropologie
- ethiek
- kennisleer
- wetenschapsφ en logica (enkel vwo)
- sociale filosofie
- kritisch denken
- burgerschap

enkel digitaal (€ 7,50/keuzedomein, incl. digitale leeromgeving):

- metafysica
- oosterse φ
- cultuurφ
- φ van de kunst
- godsdienstφ

boek vwo (roos): 200 p.

€ 39,90

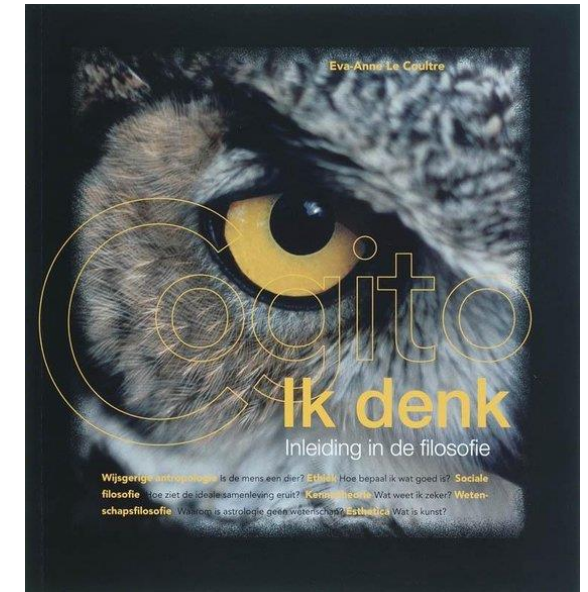
digitale leeromgeving:

€ 14,90

havo: 160 p.

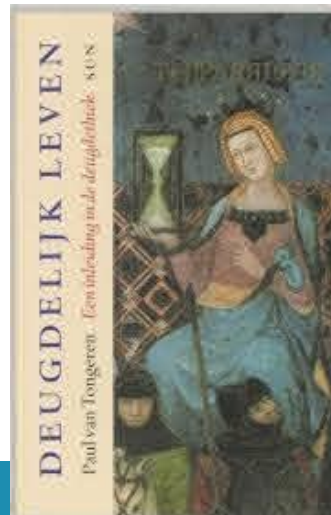
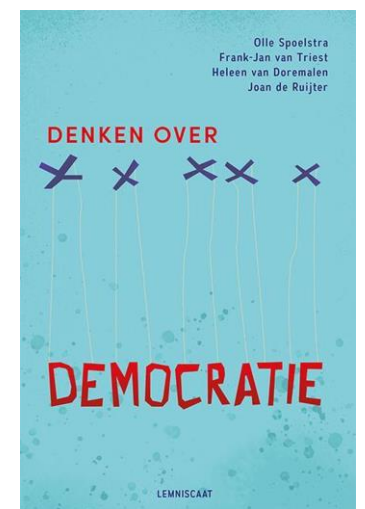
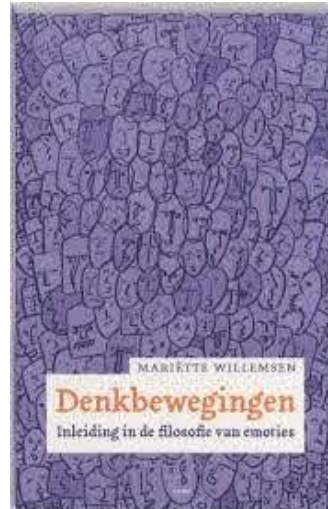
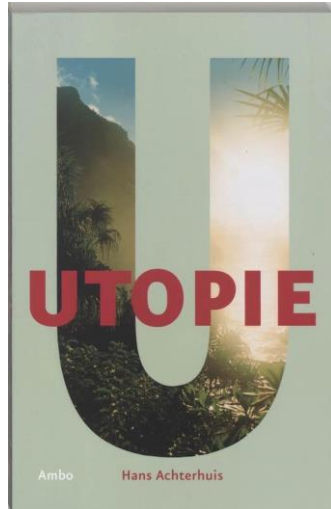
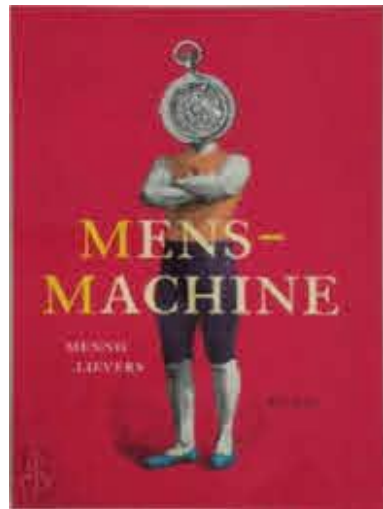
Nederlandse schoolboeken, 4e en 5e jaar

Nederlandse schoolboeken, 4e en 5e jaar

- Geerlings, Ellen. *Het Oog in de storm: Wegwijs in filosofie*. Amsterdam: Boom, 2007. handboek in twee delen + werkboek (één voor vwo, één voor havo)
- voor vwo: Boekstal, Philippe. *Wij denken over kennis en wetenschap*. Budel: Damon, 2010 (Boom, 2021); Boekstal, Philippe. *Wij denken over de mens en het goede*. Budel: Damon, 2011 (met verwerkingsboeken).
- voor havo: Boekstal, Philippe. *Wij denken over denken, handelen en voelen*. Budel: Damon, 2008 (met verwerkingsboek).
- Vink Ton, *Wegen naar Wijsheid 4b, tweede fase filosofie*. Leerboek en docentenboek. Budel: Damon, 2011.

Nederlandse schoolboeken, 6^e jaar, eindexamen

Nederlandse schoolboeken, 6^e jaar, eindexamen

Voor havo

- Lievers, Menno. *Mens-Machine*. Amsterdam: Boom, 2003.
- Achterhuis, Hans. *Utopie*. Amsterdam: Ambo, 2006.
- Willemsen, Mariëtte. *Denkbewegingen: Inleiding in de filosofie van de emoties*. Amsterdam: Ambo, 2010.
- Tinnevelt, Ronald, en Thomas Mertens. *Mondiale rechtvaardigheid*. Amsterdam: Boom, 2013.
- Jongepier, Fleur, Leon de Bruin, en Sem de Maagt. *Ik: Filosofie van het zelf*. Amsterdam: Boom, 2017.
- Spoelstra, Olle, Frank-Jan van Triest, Heleen van Doremalen en Joan de Ruijter. 2021. *Denken over democratie*. Rotterdam: Lemniscaat, 2021. Bijhorende roman: *Lupus* van Joan de Ruijter.

Nederlandse schoolboeken, 6^e jaar, eindexamen

Voor vwo

- Schwab, Huib. *Kennis op het scherp van de snede (docentenhandleiding): Eindexamencahier Filosofie VWO 2001-2003, Domein Wetenschapsfilosofie*. Amsterdam: Boom, 2001.
- Van Tongeren, Paul. *Deugdelijk Leven: Een inleiding in de deugdeethiek*. Nijmegen: Sun, 2003.
- Leezenberg, Maarten Michiel. *Rede en religie: Een verkenning*. Amsterdam: Van Gennep, 2007.
- Van de Laar, Tjeerd, en Sander Voerman. *Vrije wil: Discussies over verantwoordelijkheid, zelfverwerkelijking en bewustzijn*. Rotterdam: Lemniscaat, 2011.
- De Mey, Tim. *Het voordeel van de twijfel*. Rotterdam: Lemniscaat, 2014.
- Verbrugge, Ad, Govert J. Buijs, en Jelle van Baardewijk. *Het goede leven & de vrije markt: Een cultuurfilosofische analyse*. Rotterdam: Lemniscaat, 2018.

Primaire teksten voor het onderwijs

- In boeken voor eindexamen filosofie in Nederland staan o.a. primaire teksten.
- Beullens, Pieter, en Paul Elsen. *Antieke filosofie: Bloemlezing voor het secundair onderwijs*. Kapellen: De Nederlandsche Boekhandel, 1994-1998
- Onfray, Michel. *Antihandboek voor de filosofie: Tegendraadse lessen in de geest van Socrates*. Vertaald door Marjolijn Stoltenkamp. Rotterdam: Lemniscaat, 2003.
- Schavemaker, Cor, en Harry Willemsen, red. *Over de waardigheid van de mens*. Alphen aan den Rijn: Samsom, 1983.
Idem: *Over de arbeid van de mens* (1984), *Over de moraal van de mens* (1985), *Over het schone en de kunst van de mens* (1988), *Over de wijsbegeerte van de mens*. 1989.

Lesmateriaal en lesideeën

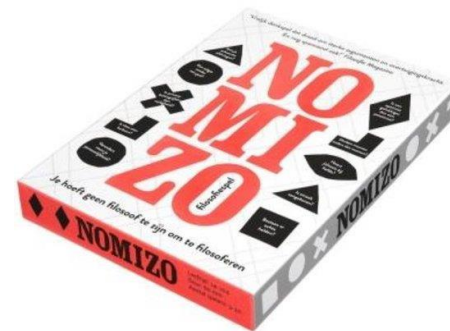

Lesmateriaal en lesideeën

Zie website **VEFO**: lesmateriaal – secundair onderwijs – zowel onder ‘filosoferen’ als onder ‘filosofie’

vb.

- voorbeeldleerplan voor onderbouw (1^e, 2^e, 3^e jaar in Ned.) met lesideeën
- lesbrieven stichting Spinozalens over een ϕ oof
- ϕ e jeugdromans
- spellen

Lesmateriaal en lesideeën

Zie website **VEFO**, vb.

- filmpjes, vb. *Durf te denken*, tv-colleges van de Nederlandse publieke omroep
- animatiefilmpjes
- websites, vb. <http://wetenschapsreflex.be/>
<https://ethics.community/>
<https://vfvo.nl/>

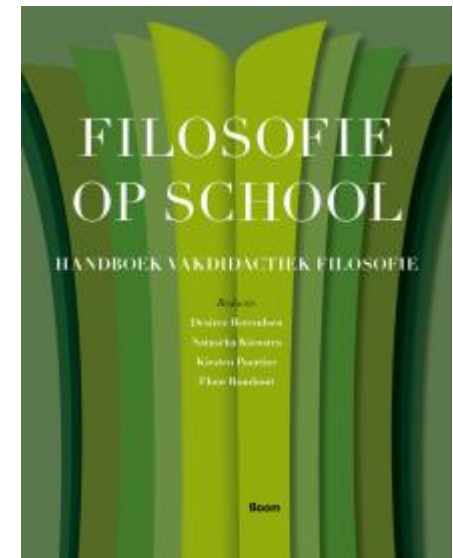

Vakdidactiek φ

Vakdidactiek φ

- Kienstra, Natascha, Desiree Berendsen, Floor Rombout, en Kirsten Poortier, red. *Filosofie op school: Handboek Vakdidactiek filosofie*. Amsterdam: Boom, 2021.

Werkvormen voor ϕ onderwijs

- Kessels, Jos, Erik Boers en Pieter Mostert. *Vrije ruimte praktijkboek: Filosoferen in organisaties*. Amsterdam: Boom, 2009.
- Kienstra, Natascha. *Effectief filosoferen in de klas: Docenten zelf lesontwerpen laten maken in het schoolvak filosofie*. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, 2016, 251-56. → online

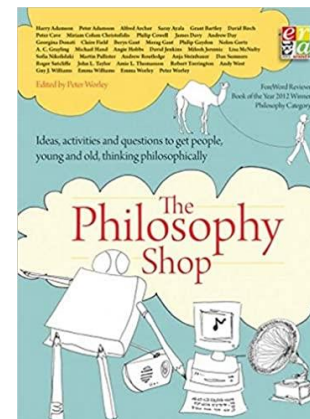
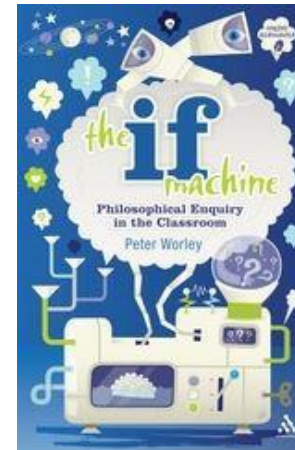
φsch gesprek

- Van Rossem, Kristof. *Het filosofisch gesprek: De basis*. Leuven: LannooCampus, 2020.
- Anthone, Richard, en Freddy Mortier. *Socrates op de speelplaats: Theorie en praktijk van het filosoferen met kinderen*. Leuven: Acco, 2007.
- Poppelmonde, Willy, en Danny Wyffels, m.m.v. Peter Visser en Diederik Vandendriessche. *Klassevol filosoferen: Handboek voor leerkrachten*. Mechelen: Plantyn, 2008.

Allerlei werkvormen

- **Gedachte-experimenten:** Worley, Peter. *The If Machine: Philosophical Enquiry in the Classroom*. London: Bloomsbury, 2011.
- **Ethische thema's verbonden met series:** Ter Gast, Ellen. *De dappere kijker: Waarom Netflix ons meer te bieden heeft dan Kant*. Utrecht: Klement, 2018.
- **Lesideeën:** Worley, Peter, ed. *The Philosophy Shop: Ideas, Activities and Questions to Get People, Young and Old, Think Philosophically*. Bancyfelin: Independent Thinking Press, 2016.

φε vaardigheden

- Van der Werff, Saskia, en Seline Palm. *Filosofische vaardigheden II. Oefenpraktijk*. Apeldoorn: Garant, 2019.

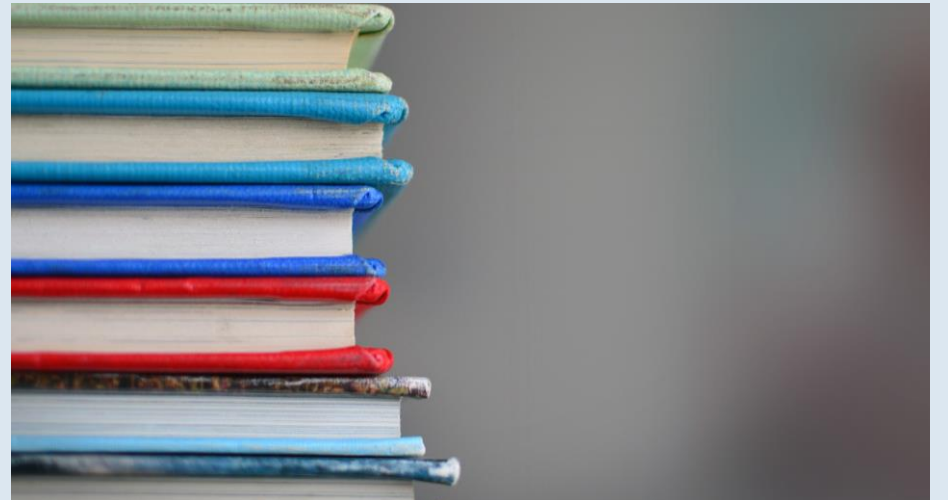

Tijdschriften didactiek van de φ

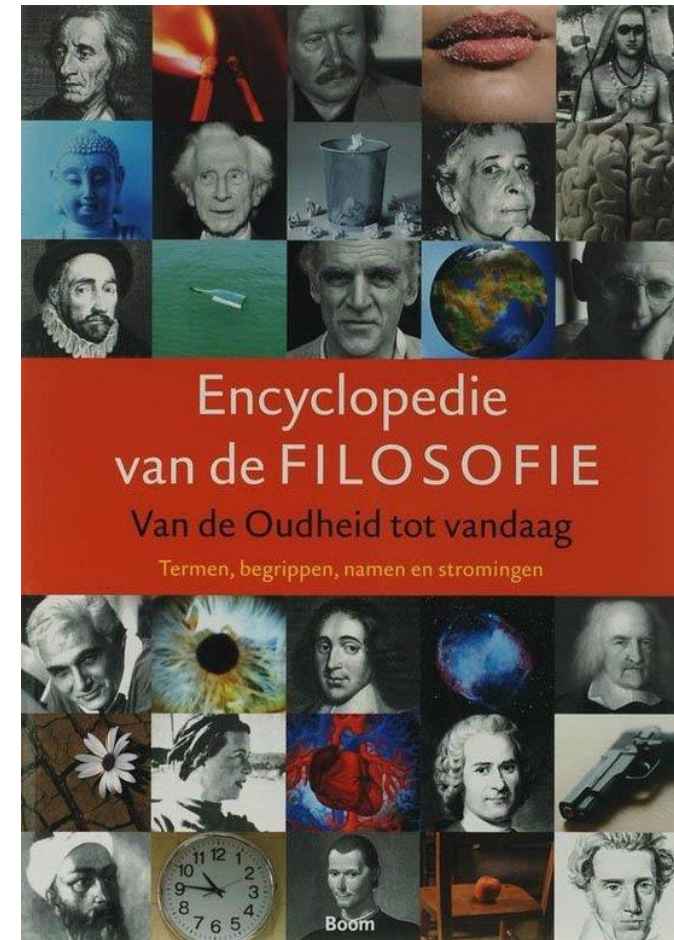
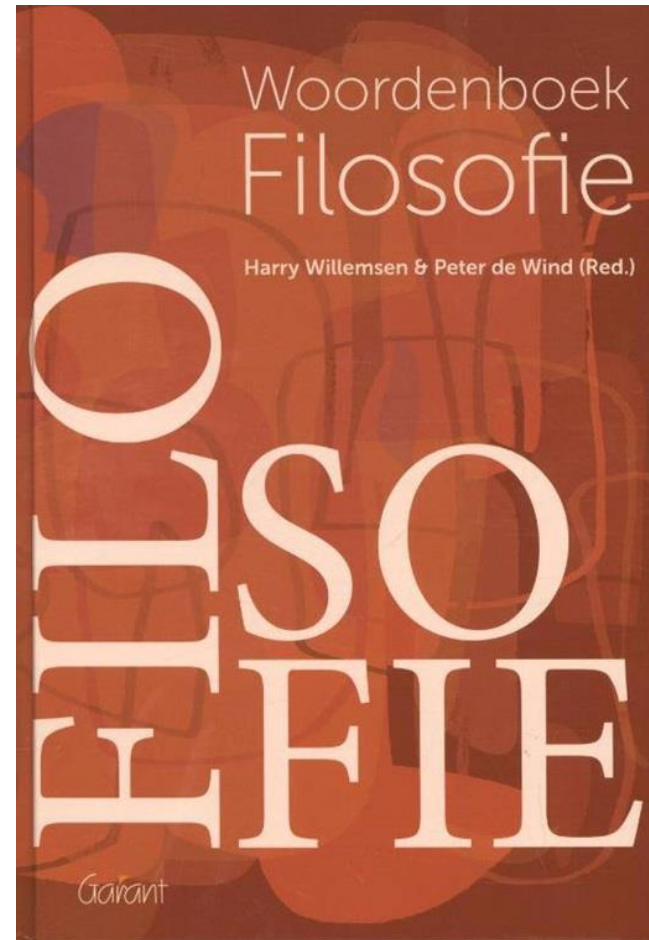
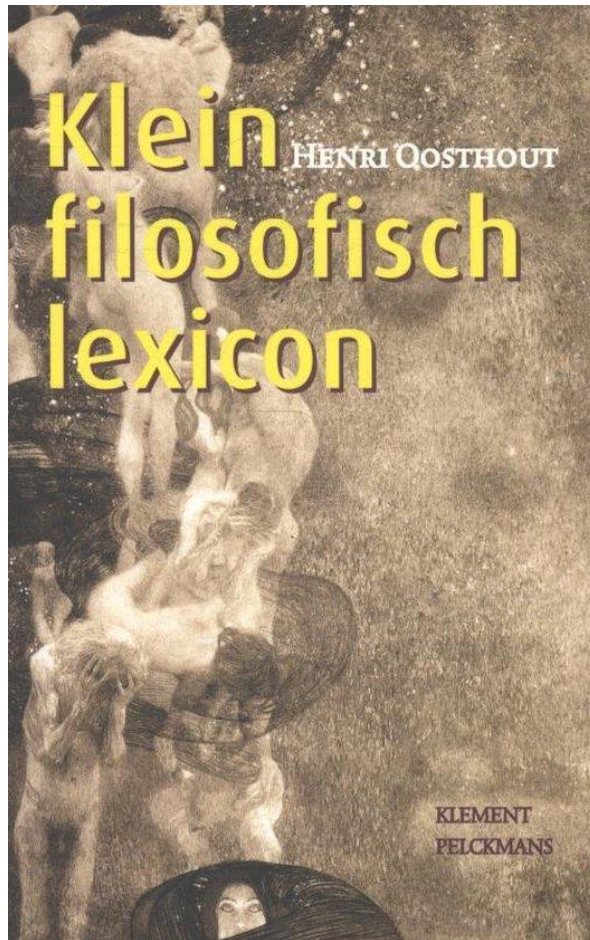
- **Spinoza!**
= digitaal tijdschrift van VFVO,
<https://vfvo.nl/categorie/spinoza/>
- ***Dimensies: Tijdschrift voor didactiek van de mens- en maatschappijvakken***
<https://dimensies.nu/>
→ zal soms artikels over φ bevatten
- anderstalige tijdschriften didactiek φ en φ eren

Inhoudelijke kennis over φ

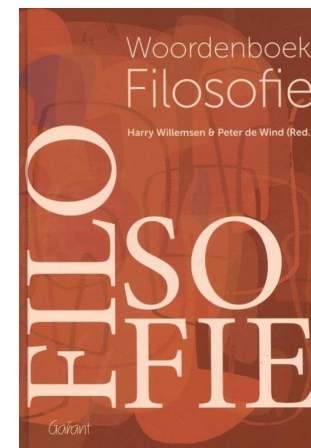
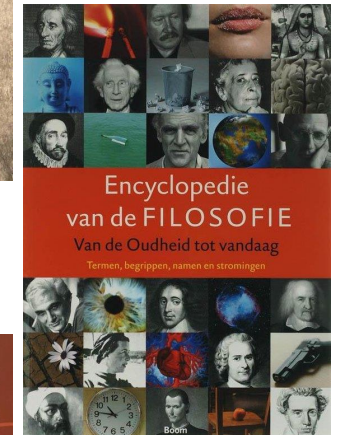
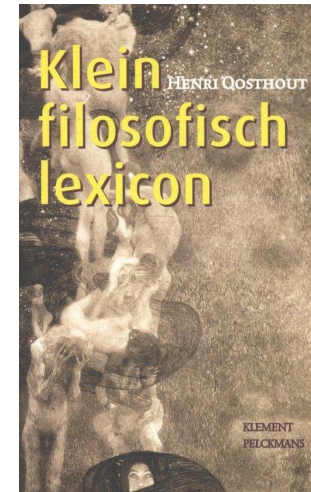

Encyclopedieën en lexica

Encyclopedieën en lexica

- Oosthout, Henri. *Klein filosofisch lexicon*. Kampen: Pelckmans, 2014.
- Ten Kate, Laurens, Rebekka Bremmer, en Eelke Warrink, red. *Encyclopedie van de filosofie van de oudheid tot vandaag: Termen, begrippen, namen, stromingen*. Amsterdam: Boom, 2007.
- Willemsen, Harry, en Peter de Wind, red. *Woordenboek filosofie*, geheel herziene en aangevulde uitgave. Antwerpen: Garant, 2015.

Encyclopedieën en lexica

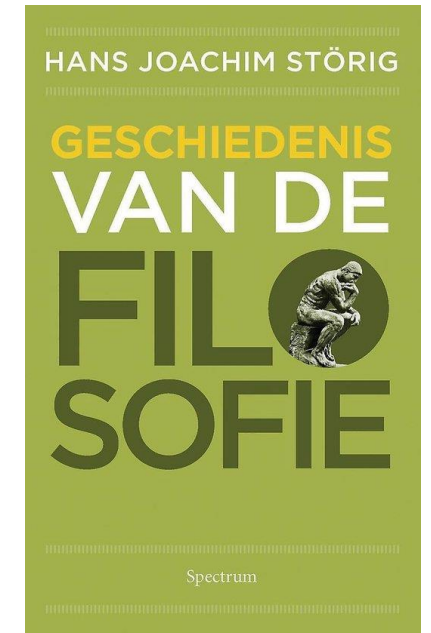
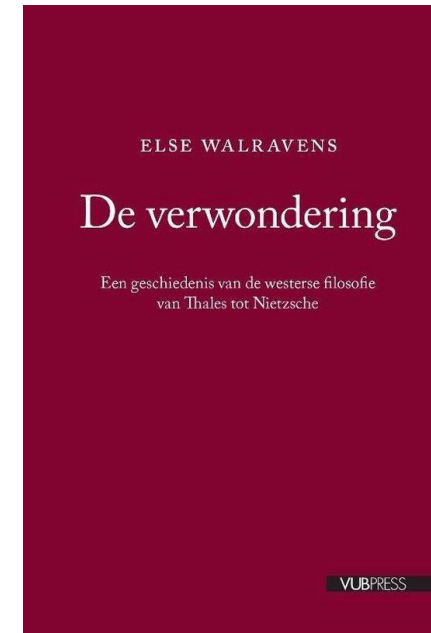
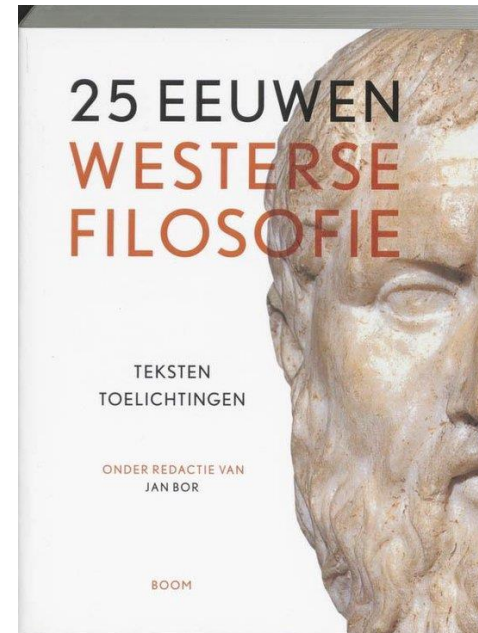
- *Stanford Encyclopedia of Philosophy*: <https://plato.stanford.edu/>
uitgebreid, niet eenvoudig

- *Internet Encyclopedia of Philosophy*: <https://iep.utm.edu/>

Internet Encyclopedia of Philosophy
A Peer-Reviewed Academic Resource

Historische overzichten

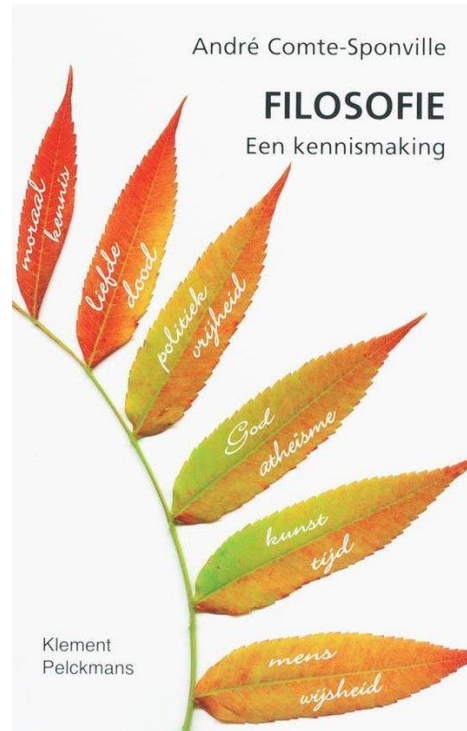
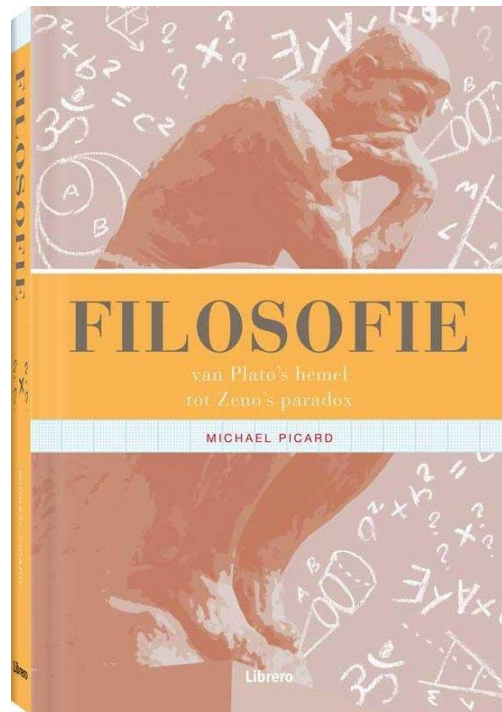

Historische overzichten

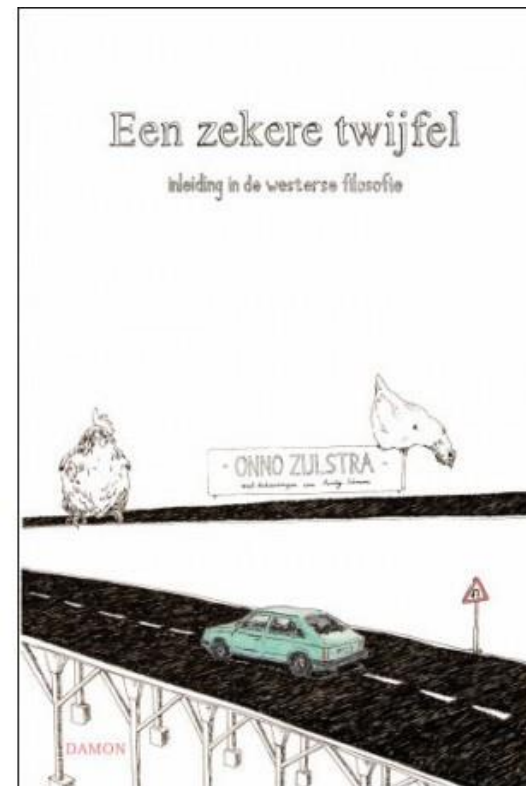
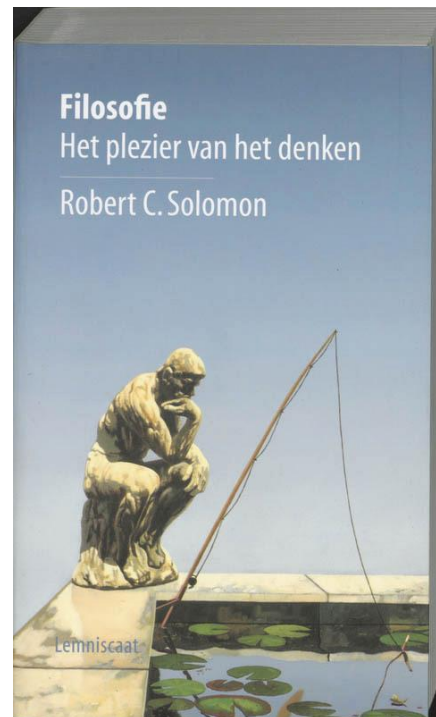
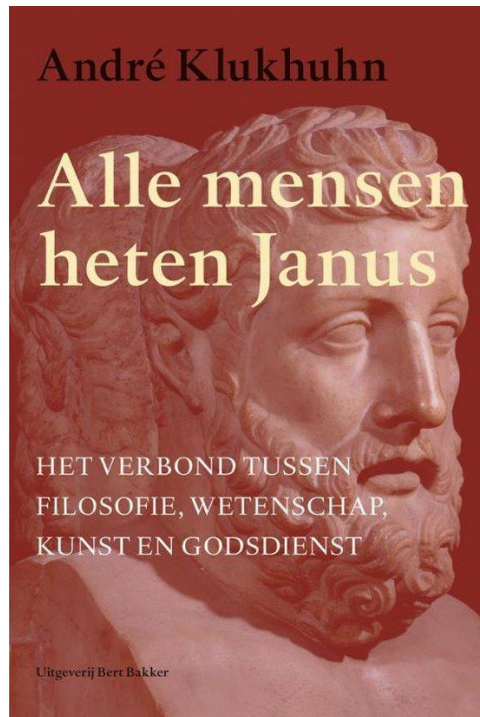
- Bor, Jan, en Errit Petersma, red., *De verbeelding van het denken: Geïllustreerde geschiedenis van de westerse en oosterse filosofie*. Amsterdam: Atlas Contact, 2014.
- Bor, Jan, red. *25 eeuwen westerse filosofie: Teksten, toelichtingen*. Amsterdam: Boom, 2003.
- Störig, Hans Joachim. *Geschiedenis van de filosofie*. Vertaald uit het Duits, 18^e gewijzigde en bijgewerkte druk. Utrecht: Spectrum, 1985.
- Van Riel, Gerd, m.m.v. Guy Claessens. *Wijsbegeerte: Een historische inleiding*. Tweede volledig herziene uitgave. Leuven: Univ. Pers Leuven, 2015.
- Walravens, Else. *De verwondering: Een geschiedenis van de westerse filosofie van Thales tot Nietzsche*. Brussel: VUB Press / ASP, 2011.

Handboeken: inleidingen in de ϕ

Handboeken: inleidingen in de ϕ

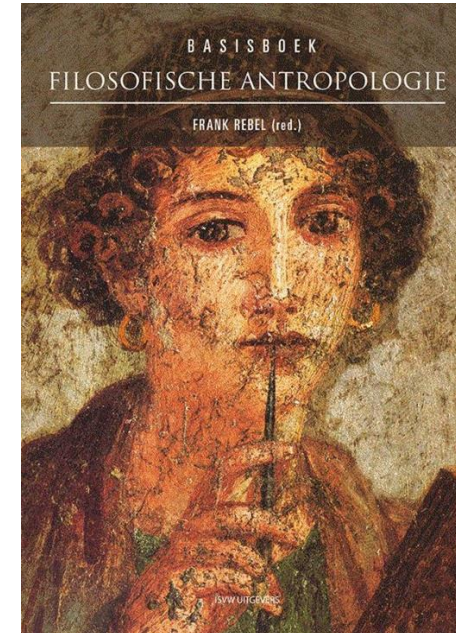

Handboeken: inleidingen in de φ

- Picard, Michael. *Filosofie: Van Plato's hemel tot Zeno's paradox*. Vertaald door Chris Mouwen. Kerkdriel: Librero, 2014.
- Comte-Sponville, André. *Filosofie: Een kennismaking*. Vertaald door J.M.M. de Valk. Kampen: Klement, 2007.
- Cortois, Paul. *Meditaties bij een machine: Een andere inleiding in de filosofie*. Leuven: Acco, 2012.
- De Vleminck, Jens, en Gertrudis Van de Vijver. *Het leven met een sofist: Een inleiding in de kritische wijsbegeerte*. Gent: Academia press, 2014.
- Klukhuhn, André. *Alle mensen heten Janus: Het verbond tussen filosofie, wetenschap, kunst en godsdienst*. Amsterdam: Bert Bakker, 2008.
- Solomon, Robert C. *Filosofie: Het plezier van het denken*. Vertaald door Herman Van Den Haute. Rotterdam: Lemniscaat, 1999.
- Zijlstra, Onno. *Een zekere twijfel: Inleiding in de westerse filosofie*. Eindhoven: Damon, 2018.
- Houtteman, Yvan. *Ken jezelf: Inleiding in de filosofie*. Gent: Owl Press, 2019.

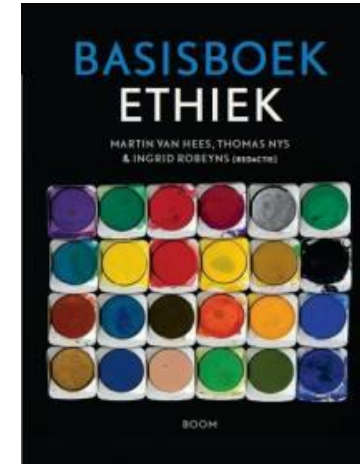
Handboeken: wijsgerige antropologie

- Rebel, Frank, red. *Basisboek filosofische antropologie*. Leusden: ISVW, 2018.
- Reesink, Maarten. *Dier en mens: De band tussen ons en andere dieren*. Amsterdam: Boom, 2021 → o.a. filosofisch perspectief

Handboeken: ethiek

- Van Hees, Martin, Thomas Nys en Ingrid Robeyns, red. *Basisboek ethiek*. Amsterdam: Boom, 2014.
- Den Hartogh, Govert. *Wijsgerige ethiek: Hoofdvragen, discussies en inzichten*. Budel: Damon, 2013.
- Van Melle, Annet, en Peter van Zilfout, red. *Woorden en daden: Een inleiding in de ethiek*. Amsterdam: Boom, 2008.

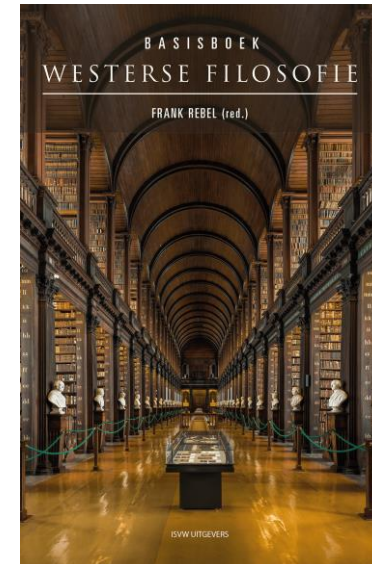
Handboeken: ethiek

- Raymaekers, Bart. *Ethiek: De basis*. Leuven: LannooCampus, 2013.
- Rebel, Frank, red. *Basisboek wijsgerige ethiek*. Leusden: ISVW, 2017.
- Van Riel, Gerd. *Geluk*. Leuven: Lannoo Campus, 2019.
→ boek van Junior College

Handboeken: zijnsleer

- Rebel, Frank, red. *Basisboek westerse filosofie*. Leusden: ISVW Uitgevers, 2017.
- Van der Heiden, Gert-Jan. *Metafysica: Van orde naar ontvankelijkheid*. Amsterdam: Boom, 2021.

Metafysica Van orde naar ontvankelijkheid

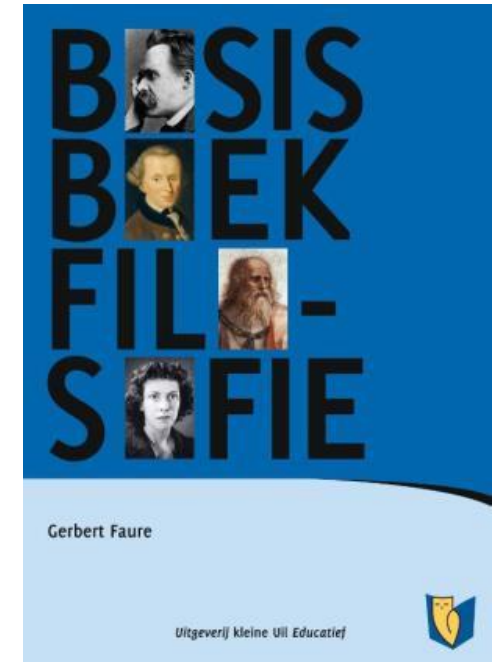
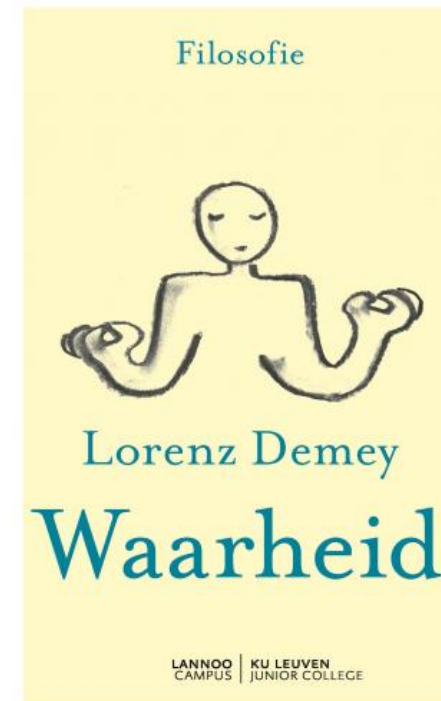
GERT-JAN VAN DER HEIDEN

Boom

Handboeken: kenleer

- Demey, Lorenz. *Waarheid*. Leuven: Lannoo Campus, 2019.
→ boek van Junior College
- Faure, Gerbert. *Basisboek filosofie*. Groningen: Uitgeverij Kleine Uil Educatief, 2021
→ antropologie, ethiek, kenleer
- Historische overzichten + inleidingen in de φ

Handboeken: wetenschap

- Weber, Erik, Bert Leuridan, en Merel Lefevere. *Wetenschap: wat, hoe en waarom? Systematische inleiding tot de wetenschapsfilosofie*. Antwerpen: Garant, 2016.
- Horsten, Leon, Igor Douven, en Erik Weber. *Wetenschapsfilosofie*. Assen: Van Gorcum, 2007.
- Heylen, Jan. *Over wetenschappelijk denken*. Leuven: Acco, 2019.
- Kwa, Chunglin. *Wat is waarheid? Basisboek wetenschapsfilosofie*. Amsterdam: Boom, 2017.
- Wenmackers, Silvia. *Wetenschap*. Leuven: Lannoo Campus, 2021.
→ boek van Junior College

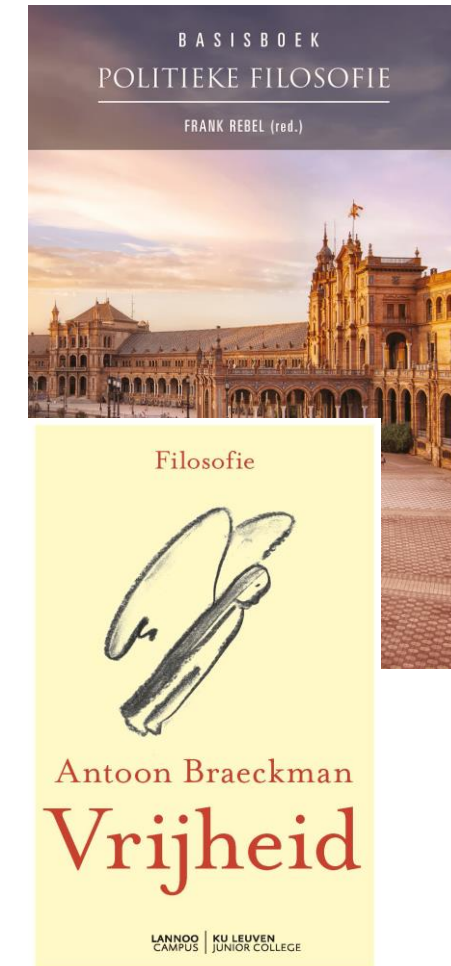
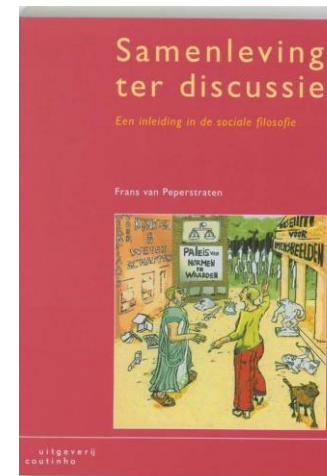
Handboeken: logica

- De Jong, Willem. *Argumentatie en formele structuur: Basisboek logica*. Amsterdam: Boom, 2010.
- Buekens, Filip, en Lorenz Demey. *Redeneren en argumenteren: Een inleiding voor juristen*. Leuven: Acco, 2017.

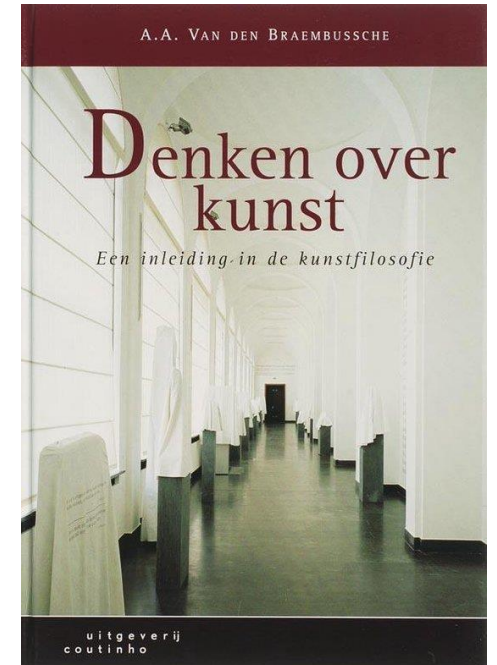
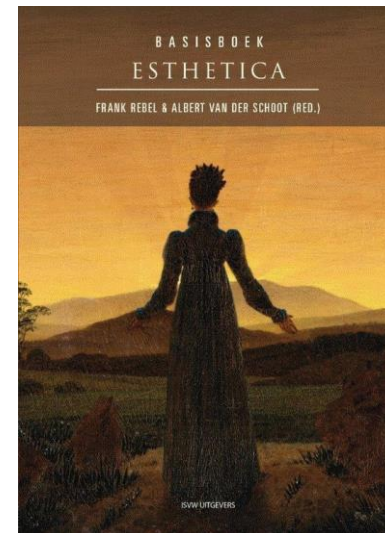
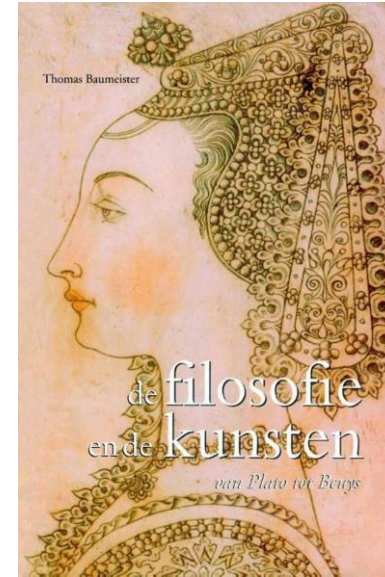
Handboeken: sociale en politieke ϕ

- Terpstra, Marin. *Onenigheid en gemeenschap: Basisboek politieke filosofie*. Amsterdam: Boom, 2011.
- Rebel, Frank, red. *Basisboek politieke filosofie*. Leusden: ISVW, 2018.
- Van Peperstraten, Frans. *Samenleving ter discussie: Een inleiding in de sociale filosofie*. Bussum: Coutinho, 1999.
- Braeckman, Antoon. *Vrijheid*. Leuven: Lannoo Campus, 2019.
→ boek van Junior College

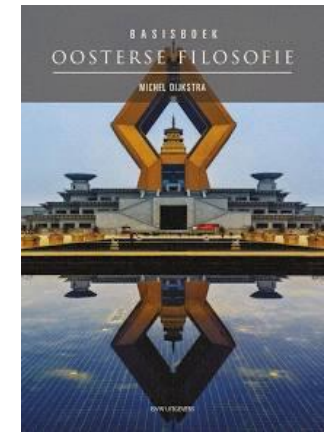
Handboeken: kunstø

- Baumeister, Thomas. *De filosofie en de kunsten: Van Plato tot Beuys*. Budel: Damon, 1999.
- Van den Braembussche, A.A. *Denken over kunst: Een inleiding in de kunstfilosofie*. Bussum: Coutinho, 2000.
- Rebel, Frank en Albert Van der Schoot, red. *Basisboek esthetica*. Leusden: ISVW, 2017.

Handboeken: allerlei

- Dijkstra, Michel. *Basisboek oosterse filosofie*. Leusden: ISVW Uitgevers, 2016.
- Kimmerle, Heinz. *Mazungumzo: Dialogen tussen Afrikaanse en westerse filosofieën*. Amsterdam: Boom, 1995.
- Boomkens, René. *Erfenissen van de Verlichting: Basisboek cultuurfilosofie*. Amsterdam: Boom, 2010.
- Stokhof, Martin. *Taal en betekenis: Een inleiding in de taalfilosofie*. Amsterdam: Boom, 2000.
- Verkerk, Maarten J., Jan Hoogland, Han van der Stoep, en Marc J. de Vries. *Denken, ontwerpen, maken: Basisboek techniekfilosofie*. Amsterdam: Boom, 2007.
- Pieters, Toine, en Guy Widdershoven, red. *Filosofie en geschiedenis van de gezondheidszorg: Basisboek*. Amsterdam: Boom, 2018.
- Meester, Frank, en Aline D'Haese. *De zijkant van de filosofie: Een dialoog over vrouwelijk denken*. Amsterdam: Boom, 2021.

Van en over filosofen

- Reeksen van Boom: *Grote klassieken*, *Kleine klassieken*,
De uitgelezen (vroeger)
- Reeks van ISVW: *De essentie van ...*

Nederlandstalige tijdschriften

- **Breed publiek:** *Wijsgerig Perspectief*, *De Uil van Minerva*, *Filosofie-Tijdschrift*, *Ethische Perspectieven* (tot 2019; online beschikbaar), *Ethiek en Maatschappij*, *Filosofie en Praktijk*
- **Populariserend:** *Filosofie Magazine* - <https://www.filosofie.nl/>

→ bruikbaar in klas

Websites, podcasts, blogs, online lessen, ...

History of Philosophy Without any Gaps

+ zie website **VEFO**, vb.

- blog *Bij nader inzien*
- podcasts Centre Erasme, ISVW, Kant en klaar
- Universiteit van Vlaanderen
- VRT NU

